

Varlık

aylık edebiyat ve sanat dergisi

KURUCUSU: YAŞAR NABİ NAYIR

cevdet kudret
fazıl hüsnü dağlarca
oktay akbal / necati cumalı
samim kocagöz / şara sayın
sait maden
vedat günyol / refik durbaş
pablo neruda
teoman aktürel

YAŞAR NABİ NAYIR BÖLÜMÜ :

yaşar nabi nayır / cevdet kudret
orhan hançerlioğlu / faik baysal
muzaffer hacıhasanoğlu
sami n. özerdim / talip apaydın
arslan kaynardağ
m. alâeddin asna / mücap ofluoğlu
memduh balaban / naci girginsoy
ahmet köklügiller / inci gürel

mehmet seyda / emin özdemir
nezih coş

48. yıl / mayıs 1981 / sayı 884 / 50 lira

ayın olayları

● KÜTÜPHANECİLİK HAFTASINDA ELEŞTİRİ

30 Mart - 5 Nisan tarihlerinde 17. Kütüphanecilik haftası olağan törenlerle kutlandı. Hafta boyunca da bütün yılların bütün günlerinde olduğu gibi kitapçılığımızın ve kütüphaneciliğimizin sorunları çözümden alabildiğine uzak kaldı. Kültür Bakanı sayın Cihat Baban'ın haftayı açış konuşması kültür dünyamızın kitaplarla ilgili birtakım gerçeklerini yetkili bir ağızdan dile getirmiş oluyordu. Sayın Bakan ülkemizde basılan kitap sayısının nüfusumuza oranla ne kadar düşük olduğunu belirtirken elbette haklı idi. Bu konuşmada halkımızın gerektiği ölçüde kitap okumayışının bizde eleştirinin gelişmemiş olmasına bağlanması ise isabetsiz bir saptama sayılmaydı. Türkiye'de eleştiri uzun yıllardan beri edebiyatın en ileri düzeydeki dallarındandır. Eleştiri yazarlarımız çağdaş bilimsel eleştiri yöntemlerini başarıyla uygulamaktadır. Eleştiri kitapları, sanat dergileri, akademik çevrelerin yayımları bu başarının örneklerini sergilemektedir.

Kitapçılığımızın gelişmeyişi, halkımızın kitaba yerterince ilgi göstermeyişi bambaşka nedenlere bağlı

Varlık

Kurucusu:
YAŞAR NABİ NAYIR

Aylık edebiyat ve sanat dergisi — 48. Yıl — Sayı 884 — 1 Mayıs 1981 — Adres: İSTANBUL, Cağaloğlu Yokuşu, 40/2 Telefon, yazı işleri: 22 63 27; satış: 22 69 24 — Sahibi: Varlık Yayınları A. Ş. adına: Filiz Nayır — Yazı İşleri Yönetmeni: Filiz Nayır — Abone koşulları: Yıllık 550 lira, öğretmen ve öğrenciler için 500 lira, yabancı ülkeler: Avrupa 20, Amerika ve Avustralya: 25 dolar — Posta çeki hesap no.: 119822 — Gönderilen yazılar geri verilmez ve cevaplandırılmaz — İlanlar: Arka kapak, tam sayfa: 20.000 lira, yarım sayfa: 10.000 lira, çeyrek sayfa: 5.000 lira. Kapak içleri: 15.000, iç sayfalar: 10.000 lira. — İstanbul'da Arzap Matbaacılık Tesislerinde dizilip basılmıştır.

dır. Kültür dünyamız üzerindeki baskılar, devletin kâğıt fiyatını, posta ücretlerini saptarken görevini yapmayışı bu nedenler arasındadır.

Devletin radyosunda, TV' sinde yeni yayınları duyuran hiçbir programa yer verilmemektedir.

Kültür Bakanlığı, yeni yayınları kendi kitaplıklarına sokmaktan kaçınmaktadır. Bu Bakanlığın kendisinin bastıracağı kitaplar AP azınlık hükümetince tıkkıldığı depolardan hiç de kolayca çıkarılıp satışa sunulabilmiş değildir.

Kitapçılığımızın sorunlarını çözümsüz bırakan neden, eleştiri yazarlarımızın bir eksikliği değil, Kültür Bakanlığımızın kulaklarını eleştiriye kapalı tutmasıdır.

● YEDİTEPE ŞİİR ARMAĞANINI KÜLEBİ KAZANDI

1981 Yeditepe Şiir Armağanı, Cahit Külebi'nin «Yangın» adlı şiir kitabına verildi. Oktay Akbal, Recep Bilginer, Hüsamettin Bozok, Sami Karaören, Atilla Özkırımlı, Adnan Özyalçın'ın oluşturduğu kurul, 1980 yılı içinde yayımlanan şiir kitaplarından ödül yönetmeliğine uygun olduğunu saptadığı 67'sini inceledi. Son elemeye Ahmet Ada'nın «Gün Doğsun Gül Üstüne», İlhan Berk'in «İstanbul Kitabı», Ali Cengizkan'ın «Seniere», Cahit Külebi'nin «Yangın» yapıtları kalmıştı. Sonuncu kitap, oybirliğiyle armağanı kazandı.

● MEHMET YALÇIN ROMAN ÖDÜLÜ

«Toplumcu gerçekçi romanlar»a verilmek üzere kurulan «Mehmet Ali Yalçın Roman Ödülü»; gazeteci, yazar, May Yayınevi kurucusu Mehmet Ali Yalçın'ın ilk ölümü yıldönümü olan 1 Nisan 1981'de verildi. Hasan İzzettin Dinamo, Burhan Arpad, Asım Bezirci, Şükran Kurdakul, Erol Toy'dan oluşan seçici kurul, gönderilen 34 yapıtı inceledi; birincilik ve ikincilik için yeterli oyu hiç bir yapıt alamadı. Üçüncülük Hidayet Karakuş'un «Yağmurlar Nereye Yağar» romanı ile Burhan Günel'in «Acının Askerleri» yapıtı ara-

sında bölüştürüldü. Kurul, Kemal Ateş'in «Toprak Kovgunları» romanı ile Turgut Erim'in «Girişim» romanlarına da «özendirme ödülü» verdi.

● SABAHATTİN ALI ÖYKÜ YARIŞMASI

Sabahattin Ali Öykü Ödülü, İzzet Yaşar'ın «Dönüşü Olmayan Hikayeler» adlı yapıtına verildi. Yarışmaya 45 yapıt katılmıştı. Seçici kurul, Füsün Akatlı, Murat Belge, Onat Kutlar, Filiz Ali Laslo, Berna Moran, Atilla Özkırımlı, Cemal Süreya'dan oluşuyordu. Yapılan değerlendirmede Ayla Kutlu, Selçuk Baran, Güney Dal'ın yapıtlarının en çok oy alan ürünler arasında olduğu, İsmail Gümüş'ün yapıtının da dikkate değer bulunduğu ayrıca açıklandı.

MADARALI ROMAN ÖDÜLÜ

Madara'lı Roman Ödülü, Oktay Rifat'ın «Danaburnu» romanına verildi. Seçici kurul Talip Apaydın, Mustafa Şerif Onaran, Füsün Akatlı, Mustafa Ekmekçi, Mehmet Başaran, Mehmet Bayrak, Emin Özdemir ve İlhami Soysal'dan oluşuyordu. Tutuklu bulunan Soysal, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının izniyle 1980'in romanlarını tutukevinde incelemiş ve oyunu yazılı olarak göndermişti.

Ülkemizde verilmekte olan edebiyat ödüllerinin sayısı hızla artarken özellikle daha önce yayımlanmamış yapıtlara verilmek üzere kurulmuş ödüllerin ayrı bir önem kazandığı görülmektedir. Bu ödülleri kazanan yapıtları en kısa bir süre içinde yayımlamak ise ödül veren kuruluşların zorunlu bir görevi sayılmamalıdır.

KÜLTÜR BAKANLIĞI «TÜRK İSTİKLAL SAVAŞI DESTANI» YARIŞMASI

Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma dairesi Başkanlığı, «Atatürk'ün Doğumunun 100. yılı dolayısıyla» Kurtuluş Savaşımızı konu edinen bir destan yarışması açtı. Bu yarışmada, «Halk şairlerimizin Türk İstiklal Savaşı Destanları vasiyetiyle milli konularda birleştirici rol oynamalarını sağlamak» amacının güdüldüğü açıklandı. Yarışmaya «18 yaşını bitirmiş, T.C. vatandaşları olan, 'Halk Şairi' olarak bilinen ve tanınan, halk şairi özelliğini taşıyan kişiler katılabilecek. 1. ye 12.000 TL, 2. ye 8.500 TL, 3. ye 6.500 TL, 3 mansiyon sahibine 5.000'er TL verilecek. Des-

tanlarda şu niteliklerin aranacağı bildiriliyor: «1 - Yarışmaya katılacak destanlar: a) Koşma tipinde, dörtlüklerle ve onbirli hece ölçüsüyle yazılmış olacaktır. b) Anlatımda hikâye etme esas olacaktır. c) Türk İstiklal Savaşı olayları esas alınarak, gerçekçi biçimde, düşünce ya da görüşler destanlaştırılacaktır. 2 - Destanlar 33 dörtlükte tamamlanacak, en fazla 3 kafiye değiştirilebilecektir.»

Yarışmanın katılma süresi 1 Eylül 1981'de sona erecek; sonuçlar 29 Ekim 1981'de açıklanacak. Başvurular «Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı—Mithatpaşa Ak—Han, No: 33, Kat: 6, Yenışehir/ANKARA» adresine yapılacaktır.

Kurtuluş Savaşımızın çağdaş düşünce ve sanata yarasır bir biçimde, Atatürk ilkelerine uygun olarak, devrimci bir tutumla değerlendirilmesini beklediğimiz bu yarışmayı dikkatle izleyeceğiz ve sonuçları Varlık okurlarının önünde irdedeceğiz.

YAŞAR NABİ'NİN ÖLÜMÜNÜN YUGOSLAVYA'DAKİ YANKILARI

Üsküplü Yaşar Nabi Nayır'ın ölümü, Yugoslavya'da yayımlanan gazetelerde, özel yazılarla ve Türkçe Radyo-Televizyon yayınlarında yine özel haberlerle, Yugoslavya'da yaşayan ulus ve haklara bildirildi. Priştine'de haftada bir çıkan «Tan» gazetesi'nin (21 Mart tarihli sayısında) Necati Zekeriyâ'nın «Yaşar Nabi'miz de Yok Artık» başlığı altında bir yazısı ve Hasan Mercan'ın «Ölümsüz Yaşar Nabi'ye» adlı bir şiiri, bundan başka aynı sayıda Yaşar Nabi Nayır'ın Atatürk'ü Anarken» adlı şiiri yayımlandı. 28 Mart tarihli «Tan» gazetesinde Suat Engüllü'nün «Varlığı Yaşatan Adam», H. Mercan'ın da «Benim Açımın Yaşar Nabi» adlı yazıları sergilendi. Üsküp'te haftada üç kez çıkan «Birlik» gazetesinde de, (21 Mart 1981), yine H. Mercan'ın «Yaşar Nabi'nin Ardından» adlı yazısı basıldı. Yazılarla birlikte, Y. Nabi'nin Yugoslavya Türk, Makedon, Arnavut ve Sırp yazarlarıyla Üsküp, Struga, Priştine'de çektiği birkaç fotoğraf da sergilenildi. Üsküp Türkçe radyotelevizyon yayınlarında dinleyicilerle seyircilere bu acı kayıp için geniş bilgiler verildi. Sarayova'da onbeş günde bir çıkan «Odyek» (Yankı) yazın-sanat dergisinde de sırpça-hırvatça Necati Zekeriyâ'nın Yaşar Nabi'nin kişiliği ve yaratıcılığı içeren bir inceleme yayımlandı.

yaşar nabi nayır için

YAŞAR NABİ NAYIR / CEVDET KUDRET / ORHAN HANÇERLİOĞLU
FAİK BAYSAL / MUZAFFER HACIHASANOĞLU / SAMİ N. ÖZERDİM
TALİP APAYDIN / ARSLAN KAYNARDAĞ / M. ALÂEDDİN ASNA
MÜCAP OFLUOĞLU / M. BALABAN / NACİ GİRGİNİSOY
AHMET KÖKLÜGİLLER / İNCİ GÜREL

yaşar nabi nayır

GÜNEŞ BUHARALI'YA
YAŞAMINI ANLATIYOR

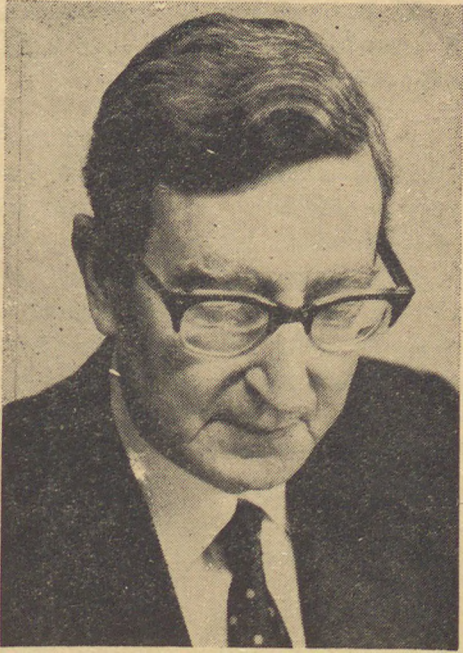
— Öyle sanıyorum ki kişiliğimin gelişmesinde çocukluğumun, özellikle Balkan savaşından hemen sonraki yılların büyük payı olmuştur. Savaş başladığı zaman annemle birlikte Selanik'te bulunuyorduk. Tezemin kızı Suphiye Hanımın düğünü dolayısıyla gelmiştik oraya. 4-5 yaşlarında olmalıydım. İlk anılarım oradan başlıyor. Daha önce Üsküp'teyken ablam ölmüş, babam genç yaşta ölmüş, hiç hatırlamıyorum. Bu ilk yolculuktan Selanik'te bir cambazhaneye götürülüşüm, cambazhaneden bir aslan kaçmış söylentileri, rengi uçmuş bir fotoğraf gibi hayal meyal geliyor gözlerimin önüne. Biz Selanik'teyken patlak vermiş Balkan savaşı ve Sırp, Bulgar, Yunan, Karadağ ordularının baskı hareketiyle pek kısa sürede bize bütün Rumeli'yi kaybettiren korkunç yenilgimizle sonuçlanmıştı. Savaş yüzünden bütün yollar kapandığı için bir süre Selanik'te kalmışız. Sonra... sonra, bir göçebe yaşantı başlamıştı bizim için. Selanik'ten bir yolunu bulup İstanbul'a gelmişiz. Divanyolu civarında bir evde oturuyoruz. Bir ara Üsküp'e kısa bir yolculuk yapmışız, işlerimizi yola koymak için olacak. Bulgar-Sırp savaşı yüzünden kara yolları kapalı olduğundan dayımın Köstence'deki evinde kısa bir süre misa-

firlik... O sırada tek açık yol olan Romanya-Sırbistan yolu ile Üsküp'e geliyoruz. Okula vermek istiyorlar beni. Hiç unutmam, bir şilte üzerine bağdaş kurmuş, kocaman sarıklı sözümona bir hoca, kamaş kalem ve siyah mürekkeple bir Bismillâh yazmıştı avucuma. Üstüne toz şeker ekerek yalattırmıştı.. Büyük bir korku ve iğrenme duygusuyla eve dönmüştüm. Dönüş o dönüş... Gene İstanbul'un yolunu tutuyoruz. Kadıköy'de Moda civarında bir evdeyiz. İşte, bu olaylar sırasında, aradan 2 yıl geçmeden I. Dünya savaşı patlak verdi. Yollar gene kapandı. Bu sırada annem evlendi ve kızkardeşim Ümran dünyaya geldi. Savaş sırasında Üsküp'e Bulgarlar girdiği ve Bulgaristan sözümona müttefiğimiz olduğu

Saip Tuna'nın çizgisiyle

için Üsküp yolu gene açıktı bize. Tekrar Üsküp'teyiz. Ne işiniz vardı demeyin. Sahip olduğumuz toprakların iradıyla geçiniyorduk, ondan. Dünya savaşı sırasında Kadıköy'deki Osman Gazi okulunda okuyordum. 4. cü sınıfı bitirmiştik. Mütareke ilanından sonra düşman donanması gemilerinin Marmara'yı geçerek İstanbul limanına girişlerini evimizin önündeki pencereden seyredişim gözlerimin önünden hiç gitmez. Bir süre sonra, okulumuz düşman kuvvetlerince işgal edilince, kısa bir süre, okulumuzun karşısındaki Torosyan Ermeni okuluna devam ettim. Ancak Türkçe derslerine giriyordum ve tabii bir yararı da dokunmuyordu. Yollar açılınca eşyalarımızı denklere sararak gene Üsküp yolunu tuttuk, ister istemez. Saat bayırındaki okulumuz, Üskübün tek Türk okuluydu. Son derece ilkel ve bilgisiz hocalar Kuran ve ulümi diniye dersleri okuturlardı. Daha çok, küçük çocuklar, pabuçlarını kapı önünde bırakarak, hasır üstünde diz çöküp, hep bir ağızdan bağıra çağıra güya elifba ve ilahi okurlardı. Hâlâ kulaklarımda çınlayan bu sesler, bu gerilik, bu ilkellik Rumeli'yi kaybedişimizin başlıca nedeni olmuştu. Bir yıl avare kaldıktan sonra Vardar nehri yakınlarında yeni bir Fransız okulunun açılmış olduğunu öğrenince, hemen oraya kapağı attım. Selanik Fransız ordusunda çavuşluk yapmış M. d'Heurre terhis edilince eşiyile birlikte Fransız okulu kurmuşlardı Üsküp'te. Çok şey borçluyum o okula. Ama Atatürk-

mini sevimli bir torunum var. İlk kızım Zeynep sağ olsaydı şimdi 27 yaşında olacaktı, tabii torunlarımın da sayısı ona göre çoğalacaktı. Bu kadar ayrıntıya ne gerek var diyeceksiniz. Kişiliğimin gelişmesine yardımcı olayların hepsini anlatmaya kalksaydım daha bir saat konuşmam gerekecekti. Elimden geldiğince özetlemeye çalıştım. Görüyorsunuz sıradan bir yaşamım olmadı. Üsküp-İstanbul-Ankara arasında ne çok tecrübe, ne çok görgü ile dolu bir mekik dokuyuş, 70 yılı ardında bırakarak...

G. B. — Okuma ve yazı hayatıyla ilginiz nasıl başladı?

ün yüksek komutasında Yunan orduları perişan olunca biz gene İstanbul'un yolunu tuttuk. 1925'te Galatasaray Lisesinin yedinci sınıfına kabul edildim. Bu lisenin yeni açılan Ticaret ve Bankacılık kısmından mezun oldum. 1929'dan sonra askere alındım. Selimiye kışlası! Halıcıoğlundaki eğitimimiz tamamlanınca, evimizi satarak Ankara'ya yerleştik annem ve kızkardeşimle. Hakimiyet gazetesinde çalıştım iki yıl. Sonra 2. Dünya savaşı patlak verdi. Yeniden askere alındım ve teğmen rütbesiyle Ankara'da Hava Müdafaa ve Merkez Komutanlığı içinde iki yıl çalıştım ve üsteğmen rütbesiyle terhis edildim. Savaş sona erince Ankara'daki evimi sattım, İstanbul'a taşınarak çıkmakta devam eden Varlık Dergisine Varlık Yayınevini de ekleyerek yeniden yoğun bir çalışma dönemine girdim. İstanbul'da Kooperatif yoluyla edindiğimiz evimde eşim ve küçük kızım oturuyorum. Büyük kızımdan mini-

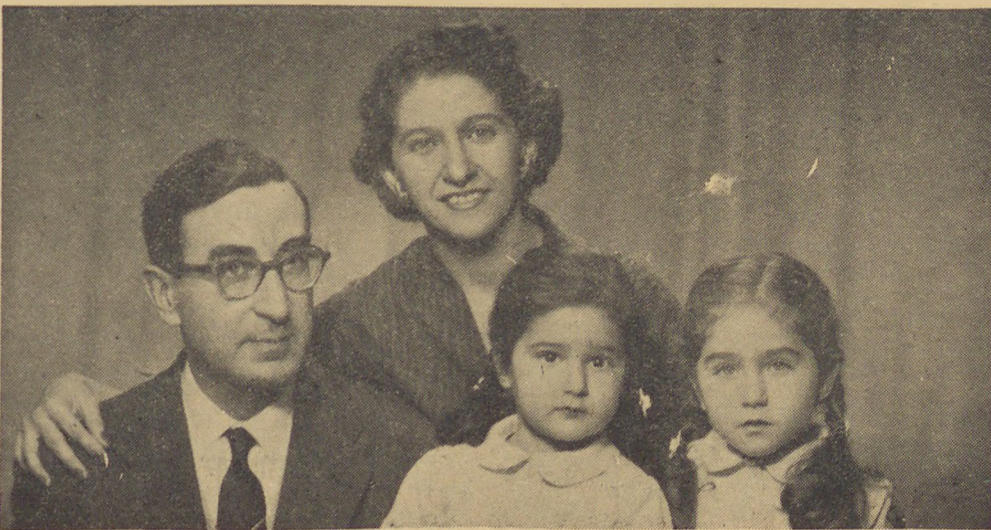
— Küçüktüm daha. İlkokula gittiğim zamanlar yedi sekiz yaşlarımda ne kadar para geçse elime bakkallara, tütüncülere koşardım. Oralarda dergiler, kitaplar satılıyordu. Ne bulursam alıyor ve okuyordum. Üsküp'teydik o zamanlar. Elime ne geçerse... Her çeşit kitap alıyordum. Fakat kitap evimizde pek yoktu. Dolayısıyla istediğim kadar okuma olanağı bulamıyordum. İstanbul'a yerleşip Galatasaray Lisesine girdikten sonra bol bol okumaya başlamıştım. Orhan Seyfi'nin, Yusuf Ziya'nın şiir kitapları, Reşat Nuri Güntekin'in romanları elimden düşmezdi. Hayat, Muhit, Servet-i Fünun dergilerini hiç kaçırmazdım. Artık şiirler yazmayı da denemeye başlamıştım. İlk yazdığım şiirlerden birini Servet-i Fünun'a gönderdim. Hiç bekletilmeden çıktı. Yıl: 1920. Servet-i Fünun, Halit Fahri tarafından yönetiliyordu. Çok zayıf buluyor-

dum bu ilk çıkan şiirimi. Ama ne de olsa yayınlanması bana umut vermişti. Artık şiirlerimi basımevine kendim götürüyordum ve hiç geri çevrilmeden yayınlanıyordu bunlar. Bir yandan da Yedi Gün Dergisine Fransızca'dan çevirdiğim öyküleri götürüyordum. Daha sonra kendi öykülerime, şiirlerime de yer vermişlerdi. Hayat dergisinde, Muhit'te şiirlerim, yazılarım çıkınca daha bir sarıldım dört elle edebî çalışmalara. Servet-i Fünun basımevi hemen bütün edebiyat amatörlerinin buluştuğu, halleştiği bir yerdi. Çoğu kez Halit Fahri'ye yardım olsun diye düzeltme işlerine de katkımız oluyordu. Genç şairlerden birkaçını orada tanıdım. Sayıları arta arta yediye çıktı zamanla. Böylece Yedi Meş'ale topluluğu kendiliğinden ortaya çıkmıştı. Sabri Esat, Ziya Osman, Cevdet Kudret en beğendiğim ve sevdiğim arkadaşlarım oldu. Bir de öykücümüz vardı: Kenan Hulûsi. Bunlara sonradan Vasfi Mahir'le, Muammer Lütfi de eklenmişti.

Daha çok bizim Şehzadebaşı'ndaki evimizde en alt kattaki küçük odamda toplanır olduk. Nasıl olduysa şiirlerimizden ortak bir kitap yayınlamayı kararlaştırdık. İmece usulüyle kâğıt ve basımevi parasını bir araya getirerek çıkardık o kitabı. Geçenlerde evrakım arasında bu kitap hakkında gazetelerde çıkmış birçok övgü yazılarına rastladım. Unutmuşum tamamıyla. Sonra, arkadaşlarla bağlarımız koptu. Ben Ankara'ya taşındım. Varlık'ı çıkarmaya başladım.

G. B. — 1930-1940'lı yılların Ankara'sının sizin üzerinizde etkisi ne oldu? O döneme değgin anılarınız nelerdir?

— Atatürk'ün yaşadığı kentte bilmek kendini, insan için çok büyük bir şeydi. Çok büyük bir manevî güç havasına sinmişti Ankara'nın. Herkes sevinçliydi, umutluydu; büyük şeyler bekleniyordu. Ve gerçekten de büyük şeyler yapılmıştır. Ama Ankara küçük bir kasabaydı henüz. Atatürk egemendi gerçekten her şeye. Atatürk'ü görmek büyük bir şerefti. Elçiliklere çağrılar olurdu. Beni de gazeteci olarak çağırırlardı.

Yaşar Nabi Nayır eşi ve çocuklarıyla (1957)

Menton Pen Kongresi, 1969

Oralarda Atatürk'ü görünce nasıl heyecanlanırdım! Halâ o anlar gözlerimin önünden gitmez. Yanına yaklaşırdım, gerçi tanışamadım, ne yazık ki kimse takdim etmedi; dinlerdim büyük ÖNDERİMİZİN konuşmalarını.

G. B. — Daha çok Panait Istrati'nin yapıtlarını çevirdiniz. Bu yazara özel bir yakınlık duyuyorsunuz herhalde?

— Evet, aşağı yukarı Panait Istrati'nin bütün yapıtlarını çevirdim. Romenler de şaşarlar. Romanyalı olduğu için değer verirler ama Romence'de Istrati'nin yapıtlarının hepsi yayınlanmamıştır. Çok yakın buldum kendime Panait Istrati'yi. Çok candan, çok içten. Sanat kaygısı olmadan, doğrudan doğruya yazmış ve kendiliğinden san'at değeri kazanmış bir yazardı. Çok yoksul bir aileden gelme, çok yoksul bir hayat yaşamış bir adamdı. Bütün bunları yani sokak adamlarının serüvenlerini anlatmıştır kitaplarında. O kadar tatlı anlatmıştır ki bunları insan acı duyarak okur.

G. B. — Varlık, uzun süre sağlıklı bir biçimde yayını sürdürülen bir dergi. Böylesine uzun süre, böyle güzel bir yayını sürdürebilmeyi neye borçlusunuz?

— Efendim, Sabri Esat'a sorsak (rahmetli dostum) bir toplantıda Yaşar'ın Varlık'ı bugüne kadar getirmesinin nedeni O'nun inatçı olmasından ileri gelir, de-

mişti. Bilmiyorum artık, bu konuda kararı verecek olan ben değilim. Ama elbette ki sebat dersek, ayak diremek dersek.. öyle bir şey işte...

G. B. — Günlük yaşamınızı anlatır mısınız?

— Evimle işim arasında mekik dokuyan bir adamım. Evimde de, işyerimde de sürekli işim vardır. Dolayısıyla arkadaşlarımın kahve ve meyhane sohbetlerine pek katılamadım. Ancak benim çalışma yerime gelenlerle yetinmek zorunda kaldım. Birçok dostlar eksik olmasınlar gelirler, onlarla konuşuruz. Bu suretle de bağlantım kesilmez.

Sait Maden'in çizgiyle

G. B. — P. Istrati dışında hangi yazarlardan etkilendiniz? Kimleri sevdiniz?

— Fransız yazarlarından çok kitap okudum. Çok yararlandım bu kitaplardan. Fransızcamı da ilerletiyordum bir yandan da. Ne kadar Galatasaray'ı bitirmiş olsam da... Fransız yazarlarını okumadıkça yeterince dil öğrenilemez. Fransızca'ya çevrilmiş diğer yazarları da okumak olanağı buluyordum. Ancak bu böyle sürmedi uzun zaman. Çünkü bugün artık okumaya vakit bulamıyorum. Vakitsizlik en büyük sorunum.

G. B. — Sevdığınız, İstanbul'un sizin zaman zaman gidip oturmak istediğiniz köşeleri var mı?

— Pek çok köşesi vardı, gençliğimde. Ama bugün artık gidemiyorum. Evvelce yazları mutlaka giderdik bir deniz kıyısına. Bir kampta kalırdık bir iki ay. Şimdi onları da yapamıyoruz. Yaşama sevincim kalmadı bu İstanbul gibi bir şehirde. Ee, bugün yorgunluklar içindeyim. Yarın ne olur, benden sonra devam edebilir mi işim diye üzüntüler içindeyim. Bütün bunlar nedeniyle yaşama sevincim azalıyor. Şimdi tek yaşama sevincim, torunum küçük Aslı, henüz sekiz aylık, fakat o kadar sevimli bir bebek ki, onunla avunuyorum.

Eski İstanbul oldukça yoksul bir kentti. Büyüklüğüne, nüfusunun çokluğuna karşın... Ama bugün... Nüfusu beş altı milyon. Tokyo gibi bir şehir çıkıyor karşımıza. İşte şimdi Tokyo ile karşılaştırırsam gerçekten büyük üzüntüye düşerim. Çünkü o kadar modern, o kadar düşünceye bağlı yapılmış, plânlı, her şeyi tamam, hiç kimsenin kendi başına ev yapmaya kalkışamayacağı, gecekonduların asla yapılamadığı bir kent Tokyo. Ama yalnız Tokyo mu? Bütün büyük şehirler öyle. Paris'te, Londra'da, Viyana'da, Berlin'de yapılabilir mi? Hiçbirisinde yapılamaz. Ne bu kirliliğe raslanabilir, ne de bu gecekondu hayatına. Ne de belki bunların yüzünden ortaya çıkan sorunlara... Bu toplum çatışmasına... Bu gençler arası çatışma ve çarpışmalar da belki bu yüzdendir. Ne bileyim?..

Cevdet kudret

YAŞAR'DAN DİZELER

Bizler sanat dünyasına girdiğimiz yıllarda, «Benim gönlüm bir kelebek, / Dolaşıyor çiçek çiçek» diye şiirler yazılıyordu; bizim kuşak, daha ilk adımda, «Öğle, bir talikanın döner tekerleğinde» dedi. Aradan yıllar geçtiği için unutuluyor, bugünkü şiire nasıl geldiği bilinmiyor; sanılıyor ki, bu hep böyle idi.

1928 yılında lise öğrencisi yedi delikanlı, Cumhuriyet edebiyatının bu ilk kuşağı, kendilerinden önceki Meşrutiyet ve Mütareke artığı kuşaklardan ayrı bir yol tutma hevesine kapılmışlar; bütün acemiliklerine karşın, el yordamıyla da olsa, yeni bir şeyler yapma çabasına girişmişlerdi. Yeni mecazlar, yeni duyarlıklar, yeni söyleyişler... Kolay değildi bunları avlamak. Bizim acemi avcılarımız, belki de birbirlerine destek olma içgüdüleriyle, birleştiler, Yedi Meşale adlı ortak bir kitap çıkardılar. Yaşar Nabi, bu topluluğun önde gelen kişilerindendi. Genellikle onun evinde toplanırdı; kitabın baskı işini o üstlenmişti; liseden öğretmeni Ahmet Halit Beyle görüşmüş, basım ve dağıtım işini Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi aracılığıyla gerçekleştirmişti. Bir yıl sonra, o zamanki Milliyet gazetesinin haftalık edebiyat sayfasının bize verilmesini de o sağlamıştı. En uzun ömürlü Varlık dergisi kurucusunun girişimci kişiliği daha o zamandan kendini belli ediyordu...

İçimizde şiirlerini ilk kez bir kitapta toplayan da yine o oldu. Ortak kitabımız Yedi Meşale'den hemen bir yıl sonra, 1929'da, kendi kişisel kitabını bastırmıştı. Kahramanlar adını vermişti buna. Adına bakan, sanır ki, savaş kahramanlarını anlatan bir koçaklamadır bu. Nitekim, kapağında da, zırlı, miğferli Ortaçağ şövalyelerinin vuruşmalarını gösteren bir resim vardı. İçinde ise, başka türlü kahramanlardan söz ediliyordu: Kitap, Ben, Sen, Onlar diye üç bölüme ayrılmıştı. Kahramanlar işte bunlardı; yani, savaş kahramanları değil, roman kahramanları türünden kahramanlar...

İlk iki bölüm, bireysel duygulanmalar üzerine örülmüştür; özellikle ikinci bölümde, adından da anlaşılacağı üzere, aşk tema'sı işlenmiştir; birkaç yıl sonra bastırıldığı İkimiz (1932) ve Onar Mısra (1932) adlı kitaplarında da aynı temayı sürdürmüştür. Bu yoldaki şiirleri, gelmiş geçmiş bütün aşk şiirlerinin klasik duygusallığının mirasçısıdır:

Sen, karşımda engin açılan deniz,
Ben, seni her yandan çeviren kara.
(Kördüğüm)

Üzülme, senden sonra kalbime girenlerin
Yalnız (Sen)'in aksindir orda görecekle.
(Sen)

Klasik ozanlar, şiirlerinde adlarını andıkları sevgililerini de ölmezliğe kavuşturmuşlardır: «Beatrice», Dante'nin; «Laura», Petrarca'nın; «Hélène, Cassandre ve Marie», Ronsard'ın şiir kişileri, yani kahramanlarıdır. Ronsard, sevgilisine seslendiği ünlü bir sonesinde, günün birinde onun ihtiyarlayıp ocak başında yün eğireceğini; kendisini seven Ronsard'ın dizelerini okudukça, ne kadar sevilmiş olduğunu anımsayacağını; iyisi mi, gün bugün deyip yaşainaya bakmasını öğütler:

Eski günleri o zaman ararsınız, arar;
Hemen yaşamaya bakın dinlerseniz beni;
Dem bu dem, devşirin hayatın çiçeklerini,
(Hélène İçin Sone)

Ozanların bu kız kandırma yöntemi bir çok şiirde kullanılmıştır. Sözgelimi, İngiliz ozanı Yeats de, bir şiirinde şöyle der:

İhtiyarlayıp saçın ağarınca, uykulu
Bir halde ocağın önünde otururken
Bu kitabı sessizce oku, ve hayalinden
Geçir bir zamanki o tatlı bakışlarını.
(İhtiyarlayınca)

Yaşar da bir şiirinde, hem de Ronsard'a uyararak sone biçimiyle yazdığı bir şiirinde, aynı yola başvurmuştur. «Yıllardan sonra bir gün, köşende, saçların ak» diye başlayan bu şiir şöyle yürür:

Ama senden aldığı ateşle hâlâ sıcak
Mısrarlarım o zaman haykıracak adını;
Ve ruhun ilk olarak o lahza anlayacak
Bir şairin kalbinde yer bulmanın tadını.
Ve şu dizelerle biter:
Bu kitabı açarak yavaşça karşına çek:
Sadık bir ayna gibi sana aksettirecek
Sararmış birkaç satır eski güzelliğini.
(Yıllardan Sonra Bir Gün)

Ozanımız, o tarihte kendisine yüzvermeyen sevgilisinin adını açıklamıyor. Ölümsüzlüğe kavuşturmanın karşılığını almadan bunu yapmak istemediği seziliyor...

Daha sonraki kuşaktan Salâh Birsal de, Güzin'i tavlama için bu yönteme başvurmuş, Güzin'in ağzından:

Abdülhak Hâmit'in vardı ya Fatmanımı,
Benim de vardı Salâh Birsal'im
(...)
O şiir düzerti benim için
Ben gülüp geçirdim
(Güzin'in Sonraki Yılları / Ölüm
den Önce)

yollu şiirler yazmıştır...

Ozanlar günün birinde ün alırlarsa, ne âlâ! Ama bir de üne kavuşamazlarsa, o zaman vay kızların haline!...

Yaşar, işte böyle aşk, meşk filân derken, günün birinde Fransız ozanı Jean Richepin'i keşfetti. Onu kendisi mi buldu, yoksa ozanın ölümü dolayısıyla, o tarihte Hayat dergisinde Ali Canip'in yazdığı bir tanıtma ve anma yazısından mı (Hayat, c.I, 1927, sayı: 13) adını duydu, bilmiyorum. Onun etkisiyle olacak, toplumun ezilmiş, harcanmış insanların şiirini yazmağa girişti. Bu yoldaki şiirlerini kitabının Onlar başlıklı bölümünde topladı sonradan. Bu şiirlerin adları dahi, konularını açıklamaya yeter:

Serserinin Şarkısı, Arabacının Şarkısı, Madencinin Şarkısı, Bekçinin Şarkısı, Dilencinin Şarkısı, Ateşçinin Şarkısı, Balıkçının Şarkısı, Mastup (Asılmış Adam), Kürek Mahkumu, Açlar,...

Bunlar yazıldığı sırada, Nâzım Hikmet daha ortalarda yoktu. Birtakım acı ve acıklı «hayat-ı hakikiye sahne'leri»ni yansıtan bu şiirlerde, yer yer, kara mizah diyebileceğimiz dizelere raslarız:

Gel yine sen bugün de paçavralarla giyin.
Yarın sıcak bir örtü hazırlıyor sana kar.
(Ağlama)

Ne var yerden ayağın eksilmiştirse bir karış?
Adam sen de... Çarığın bari eskimeyecek!
(Maslup / Asılmış Adam)

Bazan ayaklarıma düşen aya bakar da,
Yarabbi, benim için zahmete girme, derim.
(Bekçinin Şarkısı)

Varlık'ı çıkarmaya başladıktan aşağı yukarı iki yıl sonra (1935'ten sonra) şiiri bıraktı, Türk edebiyatının yeni kuşaklarını tanıtma işini yükledi. Her türlü yeniliğe açıktı. Klasik şiire daha yakın görünen Ahmet Muhip ve Cahit Sıtkı şiirinden sonra, kendi şiir anlayışına ters düşen «Garip» akımını desteklemesi. Varlık aracılığıyla onun yayılmasını sağlamağa çalışması özellikle dikkate değer. Genç ozanları desteklemekten zevk alırdı. Bir gün, dergiye gönderilmiş bir tomar şiir müsveddesi uzatıp, içlerinden beğendiklerimi ayırmamı istemişti. Ben okudum, okudum, hiçbirini ayıramadım. Güldü, «— Sen dergici olamazsın.» dedi. Müsveddeleri yine kendisi okumağa başladı. Onlar arasında bugünün ünlü ozanlarından kim bilir kimler vardı. Ataç'ın, Turgut Uyar için «Zarımı atıyorum» dediği gibi, o da bir çok genç ozan için zarını atmış ve çoğunlukla tutturmuştu.

Kahramanlar'ı, bir süre önce, ikinci kez bastırıldı. Şiirimizin bugünkü aşamasında buna nasıl cesaret etti bilemem. Dedim ya, girişimci ve cesaretli idi.

Yaşar'la benim ortaklaşa çalışmalarımız, yalnız Yedi Meşale kitabıyla sınırlı kalmadı. Meşale dergisini çıkardığımız sırada, yine onun evinde, hafta sonu tatillerinde ikimiz

baş başa verip, «Hecenin beş ozanı» denen ozanlardan Enis Behiç, Halit Fahri, Orhan Seyfi, Faruk Nafiz üzerine, çifte imzalı, bir dizi inceleme yazısı yazdık dergi için (Meşale, 1928, sayı: 3-7). Bunun dışında, o yıl Ankara'da açılan beşinci resim sergisinin arkasından, ressam Namık İsmail ile bir görüşme (şimdi moda olan terimle, röportaj) yaptık yine dergi için (Sanayi-i Nefise Akademisi Müdürü Namık İsmail Beyle Mülakat», Meşale, 1928, sayı: 1 - 2). O zamana kadar yalnız edebiyatçılarla «mülakat» yapma alışkanlığı vardı; Ruşen Eşref'in Diyorlar ki adlı kitabı bunun en ünlüsüdür. İmzasız olarak yayınlanan bizim «mülakat» ise, güzel sanatların öbür dallarındaki sanatçılarla yapılan görüşmelerin belki de ilkidir.

Şimdi bütün o çalışmalar, o coşkular, o şiirler, o umutlar, o dostlar, o dostluklar artık uzakta, benden çok uzakta, «mâzi köyünde, hâtralar gölgesinde» kaldı.

orhan hançerlioğlu

NAYIR

Her ödül azçok eleştiriye uğramış, o ödüle değer görülen başka adaylar da ileri sürülmüştür. Genel onaya kavuşan tek ödül, Kültür Bakanlığı'nın Yaşar Nabi Nayır'a verdiği ödüldür. Bunun nedenini, 1920'lerde oluşmaya başlayan yeni Türk toplumunda Nayır'ın üstlendiği özel görev (misyon) açıklar. Bu özel görev, yeni toplumun gereksediği yeni bir kültürdür. Bu yeni kültür Nayır'ın, hiçbir yardım görmeden, sayısız engellere karşı, tek başına hazırladığı Varlık alanında oluşmaya başlamış, öykünme evresinden kişilik evresine dönüşme yoluna girmiştir. Bu yeni kültür, kendisini yüzyıllar boyunca egemenliği altında tutan gizemsel ve okulsal (mistik ve skolastik) bağlarından sıyrılmış, bilimsel bir alana yönelmiştir.

Nayır'ın büyük yanı, bu özel görevinin bilincinde oluşuydu. Atatürkçülüğe sınıksız sarılması da bu yüzdendi. Çünkü Atatürkçülük, gerçek anlamında, gizemsellikten ve okulsallıktan kopup bilimselliğe yönelme demektir. Yeni Türk toplumuna gizemsel ve okulsal masallar değil, bilimsel gerçekler gerekiyordu. Nayır, Varlık kapılarını ardına kadar bu bilimsel gerçekliğe açmıştır. Demek ki Kültür Bakanlığı'nın ödülünü hak etmişti.

Büyün insanların ölümlerinden sonra yazılan satırlar onları gereğince değerlendirmeye yetmez. Nayır'ın tarihsel görevini derinlemesine incelemek gerek. Koşullar oluştuğunda elbette o da incelenektir. Artık onun çok temiz, çok tutarlı, çok terbiyeli insan yüzünü göremeyeceğiz. Ama onun yarattığı koca bir yazın ve düşün yaşamının içinde olacağız. Birbirlerini izleyen kuşaklar bu yaşamın çok daha geliştiğini, çok daha büyük boyutlara vardığını görecekler. Demek ki Nayır'ı görecekler.

faik baysal

DOSTUM YAŞAR NABI

«Ölüme oldum olası kızarım. Bazı kişilerin yaptığı gibi onu en dertli günlerimde bile yardımına çağırmam. Çünkü yaşamak, soluk almak kadar güzel bir şey yok dünyamızda. Tüm sıkıntılar, yoksulluklar, güçlükler ve hayal kırıklıkları geçicidir. Savaşmak gücünü yitirmedikten sonra üstesinden gelebileceğimiz zorluk yoktur. Ölüm kapkara, çirkin, rezil bir şey. Üstelik hiç bir sorunumuza çözüm getirmeyecek kadar beceriden yoksun. Ben başımın çok sıkıştığı, yenilgiye uğrayacağımı hissettiğim bazı günler hemen Kurtuluş Savaşı kaplamı Mustafa Kemal'i anımsar, zorlukları yenmede ondan güç kazanır, karamsarlığımı bir kenara iterek yeniden işime koyulurum.»

Buluşmamızı noktalayan bu konuşma beni çok etkilediği için olduğu gibi belleğimde kalmıştı. Bunu bir kaç kez ezberden bir şiir okur gibi kendisine de tekrarlamıştım. Son görüşmemizde çok şaşırılmış, hattâ 1959 yılında öğle yemeğini Konya Lezzet Lokantası'nda birlikte yediğimizi bile unut-

muştum. Elimden geldiğince her şeyi gözlerinin önüne yendim sermiş, ama bir türlü başarıya ulaşamamıştım. Uzun uzun düşünmüştüm bu sırada çalan telefon onu daha çok üzmekten kurtarmıştı.

Kara haberi öğrenir öğrenmez aklıma hemen bunlar gelmiş, ama daha doğrusu Yaşar Nabi'nin ölmüş olabileceğine inanmak istememişim. Bu gerçekte korkunç bir şeydi. Güzel şeyleri yaratmada böylesine inatçı, zorlukları yenmede bu kadar güçlü ve inançlı, o incecik vücuduyla Babiâli Yokuşu'nun iğrenç bataklığında, nice yetenekleri canavar gibi acımasızca yutuveren o bataklıkta tam kırk uzun yıl boğuşan, onuruna ve kişiliğine en küçük bir leke bile kondurmadan 1981'lere kadar gelen bu örnek savaşı öyle sessiz sedasız ölüm denen soyтарыna yenik düşmezdi. Bu nedenle ona ölümü hiç yakıştıramıyordum. O yaşamın, sadece güzelliklerin anıtıydı. Ama bu kez savaşı kaybetmiş, bazı sanatçıların resimleriyle süslü o küçük çalışma odasını, her zaman tertemiz olan masasını, ona çok yakıştırdığım ufak daktilo makinesini, kitaplarını, en acısı kırk yıl süreyle aralıksız emek verdiği VARLIK'ını bırakıp gidiyordu.

Tanrım, söylerlerdi de inanmazdım. Ne de çabuk geçiyordu yıllar! Dile kolay, tam yetmiş yıl. Sanki bir gün bile sürmemişti. Önümde VARLIK ciltleri olmasa inanmıyordum. Biliyorum, şimdi dost düşman herkes bir şeyler söyleyecek, karalayacak. Ölümlerin arkasından bir şeyler yazmak gelenek olmuş dünyamızda. Ama ben Yaşar Nabi'nin yaptıklarından söz edecek değilim. Zaten buna gerek de yok. Yapıtları ortada, istesek de istemesek de bu gerçeğe boyun eğmek, bu başarısının karşısında saygıyla eğilmek zorundayız.

Yaşar Nabi'yle dostluğumuz hemen hemen kırk yıla dayanıyor. O zamanlar şimdi Emlâk Kredi Bankası olan Emlâk ve Eytam Bankası'nda ilk memurluk günlerimi yaşıyordum. Rahmetli Ziya Osman Saba bir gün beni ona götürdü. İki saat kadar çalışma odasında ordan burdan konuştuk. O gün neler konuştuğumuzu kesinlikle anımsamıyorum. Ama odaya çıkarken Saba'nın «Yaşar, bunun şiirlerini ve öykülerini derginde yayınl» dediğini hiç unutmadım. Yaşar Nabi bu sözleri gülümsüyerek dinlemiş, sadece başını sallamakla yetmişti.

O günden sonra çok iyi anlaşılan iki dost olduk. Çok sık olmasa da ayda bir iki kez görüştük. Görüşmelerimizde uzun sayılabilecek bu ara sürelerini ben uyguladım. Çünkü odasına gelip saatlerce gitmeyen bazı konuklardan sıkıldığını biliyordum. Bu duruma düşmemek için her zaman çok dikkatli davrandım. Çok işi vardı, saatler günler yetmiyordu ona. Kimseye de güveni yoktu. Önünde dağlar gibi biriken okuyucu mektuplarıyla yazıların içinden nasıl çıktığına halâ akıl erdirememişimdir. Ben sigara içmeden yapmam. Ama onunla bulduğumda bu alışkanlığımın bir iki saat için isteyerek vazgeçerdim. Çünkü bana bir gün sigara dumanının sağlığına çok dokunduğunu söylemişti. O günden sonra açık hava dışında yanında bir sigaradan fazlasını içmez olmuştum. O bunun farkındaydı, bu nedenle de bir gün bana ikram ettiği çayın yanına kendi eliyle bir de sigara eklemiştir. Ben yakmayınca bu kez hemen kalkmış, sigaramı kendi eliyle yakmıştı. İnceydi, centilmendi, dürüsttü, dosttu, tam bir kültür adamıydı.

Bir iki önemli noktaya değinmeden önce Yaşar Nabi'nin kişiliğini, insanlığını vurgulayan bir gerçeği belirtmek istiyorum. Babiâli bir cehennemdir, bir insan kıyma makinesidir. Orada ancak tilkiler, iki yüzlüler ya da yüzsüzler, hayasızlar, acımasızlar, reziller cirrit atabilir. Yeşilçam nasıl bir çok yeteneğin, taptaze umutların mezarı olmuşsa şu adına Babiâli denen ölüm bataklığı da nice genç yazarın ve ozanın sonu olmuştur. Bilenler bu çirkin tabloyu abartmadığını gönül rahatlığıyla söyleyebilirler. Yaşar Nabi bu çamurun içine ayak basmıştı işte. Böyle olmasına karşın ben yayınladığı ilk şiirimin karşılığı olan parayı yalnız ondan aldım. Dergisinde bir satır yazısı yayınlanan bir sanatçıya bile aynı biçimde davrandığını, az çok emeğinin karşılığını ödediğini biliyorum. Yazarlara karşı böyle davranmakla Yaşar Nabi onların onurlarını korumuş, onlara bir güven duygusu kazandırmış oldu. Bu çamur Babiâlide onun açmış olduğu bir çığır, bir çok yayıncıyı tedirgin eden bir reformdu. O gün ilk şiirime karşılık aldığım parayı sanki milyon kazanmış gibi nasıl eve koşturduğumu halâ unutmam. Mutluluğun o türlüşünü de bir daha tadamadım.

İlerde fırsat buldukça anılarımı dile getireceğim. Çünkü bir çoklarının sandığından onunla çok daha yakındık birbirimize. Dilson Oteli'nde yaptığımız bir toplantıda rahmetli eşi Rezil Dünya adlı romanımı çok sevdiğini söylemiş, bu kitabımı Varlık Yayınları arasında görmek istediğini bildirmişti. Bir hafta sonra da Yaşar Nabi bana telefon ederek kitabı istemişti. Bulduğumuzda beni üzgün bir tavırla

karşılamaştı. Bunun nedenini sonradan anlamıştım. Verebileceği parayı az buluyordu. Oysa ben bunun üstünde bile durmamıştım. Ama o rahat değildi. Elinden gelse sanatçının değerinin çok üstünde ödemeler yapacaktı. İşte o gün bana iyice açılmıştı. Cicili bicili aşk serüvenleri yayınlayan kitabeveleriyle yarışamadığından, satışların azaldığından, kâğıt sorunundan, matbaalarla nasıl boğuştuğundan, sağlığının her geçen günle biraz daha bozulduğundan söz etmişti. Ben de buna karşılık yanına bir yardımcı almasını söylemiş, o da bana güvenebileceği bir kişi bulamadığından dert yanmıştı. Bulduğu bir kişiyi de astronomik bir aylık istediğinden elinden ister istemez kaçırmıştı. Elimden geldiği kadar moralini yükseltmeye çalışmış, ama acı gerçeklerin karşısında fazla bir şey yapamamıştım.

Ölümünden dört yıl öncesine kadar buluşmalarımız daha sıklaşmış, sonra birden kesilmişti. Edebiyattan kopmamıştım, aralıksız çalışıyordum. Kitaplarım evimde birikti. Bunların hiç birini bastıramıyordum. Üstelik özel bir işin yükü de sırtıma binmişti. Günler farkında olmadan geçip gidiyordu. Yagmurlu bir gündü. Yolum yine o çamur ve kötülükler dünyası Babiâli'ye düştü. Soluğu hemen yokuşta aldım ve Yaşar Nabi'ye ugradım. Uzun süredir kısık olan sesi oldukça açılmıştı. Beni görünce çok sevindiğini, biraz oturmamı söyledi. Yorgundu, rakipleriyle savaşıyacak kadar karamsardı. Üstelik daha da incelmışti, bakışları sanki ıslak ıslaktı. Derginin başında kalmak koşuluyla VARLIK'ı iki üç kişiden oluşan bir vakfa devretmek istiyordu. Bunun çok iyi bir düşünce olduğunu, güvenilebilir bir ortak bulabileceğimi söyledim. Buna çok sevindi, arkasından da bana sitemde bulundu. Ününü VARLIK sayfaları arasında kazanan bir çok sanatçının kendisini terkettiğinden, semtine bile uğramadıklarından yakındı. Ün kazandırdığı bir çok kişinin gözünde eskimiş, yıpranmıştı. Kamplara bölünen, güdümlü bir edebiyatın kurbanları olan bu sanatçılarımıza göre Yaşar Nabi'nin Atatürkçülük'ü ve güdümlü bir edebiyata karşı oluşu bağışlanmaz bir suçtu. O gün beni de kendisini unutanların listesine koymaya çalışmıştı. Gerçekleri anlattım, geniş bir soluk aldı, bundan sonra yazılarımı beklediğini söyledi. Ben bu isteğini yerine getiremedim bir türlü. Bugün yarın derken ölüm benden önce davrandı.

Hangi birini yazayım bilmem. Son zamanlarda giderek artan bir yalnızlığın bir terk edilmişliğin dünyası içine girmişti. Bitkindi, karamsardı, dergiyi zor ayakta tutabiliyordu. Bugün odasının duvarında asılı duran Kültür Bakanlığı'nın ödülünü bir saniye farkla kazanmıştı. Talihi biraz gecikseydi hakkı olduğu halde onu da alamıyacaktı.

Her şeye karşın yine de mutluyum. Arkasında bıraktığı doldurulmaz boşluğu onun gibi incecik yapılı, şirin, yetenekli bir Filiz Nayır gelip doldurdu. Babasının savaşını sürdüreceğine hiç kuşum yok. İnanıyorum, VARLIK bundan böyle yine yaşayacak, sönmez bir meşale gibi el değiştirerek sanat dünyamızdaki kutsal görevini sürdürecektir.

Rahat uyuyabilirsiniz sevgili dostum. O küçük, şirin, tertemiz çalışma odana bundan sonra her girdiğimde Filiz Nayır'ın kişiliğinde senin ölmezliğini selâmlıyacağım. Yalnız n'olursun artık beni bağışla. Sana söz verdiğim yazıları geç de olsa getirdim. Ha sana getirmişim ha Filiz'e. Arada hiç bir fark yok. Bunu sen de biliyorsun.

muzaffer hacıhasanoğlu

USTAMIZI YİTİRDİK

Kitaplığımıza bakıyorum, aynı boyda, sırtları renk renk kitaplar, ülkemizin, dünyanın düşün ve yazın yapıtları... İç kapaklarında bir elin tuttuğu meşale, Varlık Yayınevi. Güzel bir simge doğrusu, gerçeği yansıtan bir simge, 46 yıl yazma ve yayınlama yoluyla memleketinin yazın ve düşün yaşamına ışık tutmuş, kültürüne hizmet etmiş bir insana değil memleketimizde dünyada da az rastlanılır. Varlık'ta ilk öykümün çıkmasından bu yana dergiyi ve yayınladığı bütün kitapları göndermişti düzenli olarak; yıl sonlarında yazı ücretleri... Ayın biri üeyince kesin kesin çıkarırdı Varlık'ı; bundan sonra da meşalenin sönmemesi için elimizden geleni yapmalıyız. Zordur onun kadar düzenli olabilmek, çelebi clabilmek çalışmada ve yaşamda.

Ortaokul öğrencisiydim «Meteyi, «İnkılap Çocukları»nı, «Köyün Namusu»nu okuduğumda. Sonra makaleler, denemeler; okudum diyebilirim tümünü de. İlgi alanı geniş bir

yazardı: Evrensel sorunlar, memleketimizin sorunları, Atatürk ve devrimler, yazınımızın sorunları...

Büyük bir kültür adamıydı. Necati Cumalı ne güzel söylüyor: «Bugüne kadar çok yerde söyledim. Bir kez daha okuyucularımın önünde yineleyeyim: Cumhuriyet döneminin en başarılı, en inançlı Millî Eğitim Bakanı, Kültür Bakanı sendin!» Millî Eğitim ve kültürümüzün halk-avcılarınca, halk-yönetimi adına, yoğlaştırılmasından tedirgindi; üzüntüleri Varlık Yılığının toplu soruşturmalarına yansır-
dı.

Varlık Dergisi bir okuldur, klasik anlamda olmasa bile. Belli bir bildiriyle belli bir yazınsal görüş çevresi oluşturma çabasında olmamıştır Yaşar Nabi; değişik görüşleri hoş görüyle karşılayabilmiş, ancak devrimci düşünceden ödün vermemiştir. Değişik kuşaklara yol göstericilik, ustalık, öğretmenlik etmiş; yazarların, düşünürlerin, sanatçıların yetişmesine yardımcı olmuştur. O yazarların bir bölümü, ustalaşırken unutulmuşlardır eski yuvalarını, eski ustalarını; üzmüştür bu durum Yaşar Nabi'yi; yazılarında belli etmemiştir yine de.

Günümüzde herkes Atatürkçü görünüyor; Yaşar Nabi Atatürk'e ve Türk Devrimine gönülden bağlı bir düşünürdü: Yazıları, yapıtları ortada.

Ustamızı, yol göstericimizi; kaybımız büyüktür.

sami n. özerdim

ÖLÜM

«İnsan ölür, eseri kalır!»

Bu kural, Doğa'nın umurunda değildir. Türk toplumu, politikacıların egemenliğine girdikten sonra, Türkiye'de bunu umursamaz olmuştur.

Yaşar Nabi Nayır, elli beş yıl ya da daha artık bir süre, Türk ekinine sayısız katkılarda bulunmuş; yazıları, elli yıla yakın bir zaman parçası içinde çıkardığı Varlık dergisi, Varlık Yayınlarının iki bine yakın kitabı, bu arada Meydan adlı bir gülmece dergi denemesi (4 sayı; 1950); Cep Dergisi (Dünyaya Açılan Pencere, 29 sayı, 1966-1969) adıyla, yabancı yazınlara adanmış bir başka dergisi ile dopdolu bir yaşam geçirmiştir. 1979 yılı 29 Ekiminde Kültür Bakanlığı'nın onu büyük ödüle yaraşık görmesi, bizi hem sevindirmiş, hem şaşırtmıştı. Demek ki, politika, kimi zaman böyle sapmalarla olumluya da yönelebiliyordu. Ancak, şu son yıllarda, kimi eski arkadaşları bile, Varlık'ı küçük görmeye başlamışlardı. Sağda solda, Varlık'ın işlevini bitirdiği ileri sürülüyordu. Bir yana iyice yapılmış olanlar, elbette Atatürkçü bir derginin ortadan çekilmesini isteyeceklerdi. Onlarca eskiyen, kapanması gereken, dergiden çok, Atatürkçülüktü. Varlık ise, kendi çizgisinde, kendi düşün çizgisi üzerinde, Kemalizmin örgeni olarak görevini yapmayı sürdürüyordu.

Yaşar Nabi Nayır işe -hemen herkes gibi- şiirle başladı. Çocukluğumda Onar Mısra adı altında, ak bir kapak içinde topladığı şiirlerini çok sevmiştim. Şimdi yeniden göz gezdirirken, bir akıl adamı olarak bildiğim Nayır'ın, bu duygulu şiirlerinde bile us'un ağır bastığını görüyorum. Pürüzsüz şiirlerdi bunlar... Öykü yazdı, roman yazdı, destan ve oyunlar yazdı. Ve, bütün yaşamınca Atatürkçülüğü savunan düzyazılar, Türkiye'nin yazın sorunlarını dile getiren denemeler yazdı. Sayısız çeviri yaptı. Hem, yazar dostlarına bağlılığını gösteren, hem de mektup'un değerini öğreten, yazar mektupları yayımladı.

1933'te doğan Varlık'ın dokuz tane kitabı da vardır. Ancak, bugünkü Yayınevi'ni 1946'da kurdu. Ucuz kitaplarla, yeni Türk yazınının önünde gelecek kimselerin yazın ürünlerini, köy çocuklarının gözlemlerini; Batının seçkin kitaplarını yayımladı. Sonradan Nayır'ı yermeye kalkanlar arasında bile onun okulunda «derse» başlayanlar vardır. Kabuklarını beğenmeyen kestane değildir, aslında insanlardır.

Yaşar Nabi Nayır'la ilgili anılarım yok desem yeridir; çünkü, İstanbul'dan geçtiğim ya da İstanbul'a geldiğimde onunla görüşmüş isem bunların sayısı bir elin parmaklarını aşar mı bilmem? Ama, mektupları dört zarfı doldurmuş, beşinciye başlamışım. Beş büyük zarf dolusu! Varlık'ta yazıya başlamam 1952 Şubatındadır. Ne var ki, yazışmalarımız 1949'da, onun Yeni İstanbul'un sanat sayfasını yönettiği sıralar başlamış. Nayır'la hep yarı-resmi kaldım. O, mektuplarında «aziz dostum» gibi yakınlıklar gösterdi; ben, hep saygı sınırında durdum. Bu, yalnız benden on yaş büyük

olmasına değil, yaptığı iş'e olan saygıya bağlanabilir.

Varlık'ta yazdık, yetiştik, az ya da çok tanındık. Kitaplarımızı da Varlık Yayınevi bastı. Ben de, böyle bir, ödene-meyecek minnet'in altındayım. Bir gazetenin iç sayfalarına sıkıştırılmış ölüm haberini okudum; sonra okula derse git-tim. Yeni kuşak Varlık'ı pek tanıyamıyordu. Atatürk dönemi gibi, o dönemi yaşatan dergilerden pek haberi yoktu. Bir iki sözcük mırıldandım; bıraktım. Aslında devrim gençliği bizlerdik. Atatürk'ün devrimine hem bilinçle, hem de duy-gularımızla bağlı idik. Bizi dünyaya açan da bu Devrimdi. Son yılların devrimciliği ise, açmak değil, kapamak, bir kı-yıya sıkıştırmak'la anlatılabilirdi. Yaşar Nabi Nayır, kendi-sine arkasını çevirmiş bir kalabalığın üstünde, bir yapı gibi yükseliyor, ama onu gereğince göremiyorlardı. Son on-on beş yılı karartanlar, neleri örtmediler, yadsımadılar ve yad-sımayı öğretmediler ki!

Sersemligim ancak akşam vakitlerinde geçti. Şaşkınlık, üzüntü, giderek gözyaşları o saatlerde başladı. Yaşamın boşluğunu duydum. Bunca ürün vermiş bir kimseyi, Doğa-nın, bir mide kanamasıyla elimizden -aldırmazlıkla- alma-sına karşı ayaklandım. Derginin Mart sayısında, Burhan Günel'in «Varlık kendini savunur» yazısı bana şimdi do-kundu. Bunca çalışmadan, yurda bunca yarar getirdikten sonra, bir süre önceye değin, içinde yaratıcı günlerin devin-diği bir gövdenin yıkılıvermesi, aymazların omuz silkmele-ri vb... Ben ki, gizemcilikten hep uzak kalmaya çalıştım, o anda yaşamın boşluğuna inanır gibi oldum.

Ama, daha yarınlar var. Yaşar Nabi Nayır da, bugü-nün şaşkınlığı içinde değerlendirilemez. Onu yarınlara bıra-kıyoruz.

Ankara, 19.3.1981

talip apaydın

BÜYÜK BİR KÜLTÜR BAHÇIVANI

Kimsenin yatsıyamıyacağı, karşı söz bulup söyleyemeye-ceği büyük bir kültür (çok sevdiği sözcükle ekin) bahçivaniydi Yaşar Nabi Nayır. Yarım yüzyıla varan süre boyunca Atatürkçü doğrultuda Türk kültür yaşamını durmadan suladı, ekip biçti, derledi ve belki kimseye nasip olmayan dü-zeyde yararlı bir görev yaptı.

Sakin ve alçakgönüllü kişiliği altında onun kadar ısrar-lı, inançlı, düzenli, ilkelerine bağlı bir başka insan tanıma-dım.

Son Varlık'ın sayısı 882. Kitaplarının sayısı 2000'e yakın. Milyonlarca kitap... Yetişmiş, yetişmekte olan yüzbinlerce aydının kitaplığında, kafasında gönlünde, hiç silinemeyecek biçimde sıra sıra dizili. Elli yıldır Devlet bile yapamadı bu-nu. Hiçbir örgüt, hiçbir kuruluş yapamadı, ama Yaşar Nabi Nayır yaptı. Onun için Türk Kültür yaşamının baş köşesin-de dünya durdukça yaşayacak ve unutulmayacak. «Görevi-mi yaptım» diyebilecek çok az sayıda insandan birisi olarak kalacak.

Varlık'ta ilk şiirim 1947 yılında yayınlanmıştı. O tarihten bu yana 34 yıldır Varlık'ta sürekli yazdım. Şiir, roman, oyun, birkaç kitabım da yayımlandı. Hep övüncüm oldu bun-lar. Tam 34 yıldır Varlık ve yayınları düzenli biçimde ad-resime gönderildi. Her ayın birinde, ya da ikisinde elimdeydi. Bu kadar dikkatli, düzenli bir yayıncıydı Yaşar Nabi Bey. Onun gibisini bir daha görmedik. İşinde alışık olma-dığımız ciddi, ve uygar bir kişiydi. İnsanı okumaya çalış-maya, istediği yazıyı gününde ulaştırmaya zorunlu kılardı. Özel görüşmelerimizde hep öğretmen-öğrenci ilişkileri için-de kaldık. Sessiz bir saygı duyurdum. İsteklerini buyruk ka-bul eder, gününde yerine getirmeye çalışırdım.

950'lerde, 60'larda Varlık'ta ne güzel başyazılar yazdı? Gerçekten yüksek düzeyde düşün yazılarıydı onlar. Bir ga-zetede yayınlansa olay yaratacak yazılardı. Çok beğenir-dim, tekrar tekrar okurdum. İyi yetişmiş bir aydıydı. Ülke-mizin kültür ve edebiyat düzeyini nabzında tutan bir yazar-dı. Uzun yıllar özellikle yazın alanında aydın kadroları de-rinliğine etkiledi.

Gerici iktidarlar döneminde yayınlarına türlü güçlükler çıkarıldı. Dergi ve kitapları okullara sokulmadı. Sola açık demokrat kişiliğine katlanamayan bağnaz çevreler onu baskı altında tuttular. Bu konuda bizleri sık sık uyarmak zorun-da kaldı. Bazı yazılarımızı basamadı. Hırçınlıklarımıza üzü-

lür ama «geldiğinde konuşuruz, bana hak vereceksin» gibi-lerden mektuplar yazar, gönlümüzü alırdı.

Hoşgörülü, uygar bir insandı. Yarım yüzyıla yakın sü-ren yayıncılığını ne fırtınalardan kurtarıp getirdi bugünle-re. Şimdi anlamak zor.

Yazınının büyük bahçivani Yaşar bey, sen de gittin işte. Ama tam anlamı ile «görevini yapmış bir insan-ın gönül rahatlığı içinde gittin.

Ne mutlu sana!..

arslan kaynardağ

ATATÜRKÇÜ KUŞAKLARIN YAYINCISI

Yaşar Nabi Nayır Üsküp'e yerleşmiş eski ve varlıklı bir Türk ailesinin çocuğudur. Balkanlardan İstanbul'a göçer-ken Türklüğün yaşadığı drama milletçe geri kalmışlığımı-zın ne denli büyük bir rol oynadığını küçük yaşlarda gö-rüp sezmeye onu son derece etkilemişti. Daha sonra Avru-pa'ya ve Balkanlara her gidişinde bu acıyı yeniden duya-caktı.

Yurttaki kültür çalışmalarına katılıp ilk fırsatta dergici-liğe ve yayıncılığa yönelmesinde onun bu acı anılarının iti-ci kuvveti rol oynasa gerektir. Dergi çıkarmanın, değerli ki-taplar yayınlayıp ucuz fiyatla halka ulaştırmanın okul kadar önemli bir eğitim yolu olduğunu çok iyi biliyordu Yaşar Nabi.

Varlık'ın ilk sayısının çıktığı 1933'de ülkenin kültür or-tamı şöyledir: Dergicilik alanında Serveti Fünun etkisini yi-tirmiş, Hayat ve Muhit dergileri kapanmıştır. Hüseyin Ca-hit Yalçın Fikir Hareketleri dergisini kişisel çabalarıyla sür-dürmektedir. Az önce Kadro dergisi yayınlanmış, bu dergi ömrü kısa bile olsa kemalizme yeni bir yorum getirdiğin-den unutulmaz bir ad bırakmıştır. Yurdun her yanında halkevleri açılmakta, bunlar çeşitli kültür etkinliklerinde bulunmakta kendi çaplarında yayınlar yapabilmektedir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi eğitimci bir düşün adamı Yeni Adam'da iyi bir dergicilik örneği verirken, Halkevleri Ge-nel Merkezi de Ankara'da Ülkü dergisini yayınlamaktadır. Az sonra başka bir Atatürkçü dergi olarak Yücel yayın ala-nına girecektir.

İşte Varlık'ın çıkarılması bu ortamda kararlaştırılır. İlk iki sayının ana parasını yazar Nahit Sırrı Örik koyacak, yazı işlerini Yaşar Nabi üzerine alacaktır. Derginin res-mi sahibi olarak Fransa'dan yeni dönün Sabri Esat Siya-vuşgil görünecektir. Ünlü romancı Abdülhak Şinasi Hisar da onlarla işbirliği yapmaya söz vermiştir.

Yaşar Nabi şöyle diyor: «Açın bakın 15 Temmuz 1933 tarihli ilk sayımızı. Zamanın olanak ve koşullarına göre ger-çekten olgun ve doyurucu bir dergi olduğunu, ilk sayıda doğal görülebilecek bir takım acemiliklere bile düşülmeden ortaya konmuş derli toplu bir sayfa düzeni bulunduğunu kabul edeceksiniz.» (1)

Yaşar Nabi ve arkadaşları Kurtuluş Savaşı bitip de, her alanda yokluktan varlık yaratılma işine girişildiği bir dö-nemde eksikliği görülen gerçek bir sanat dergisi çıkarmayı düşünmüşlerdi. Cumhuriyeti en büyüğünden emanet alan Türk gençliğinin yaratıcı bir devrim kuşağı olarak sanat alanında da var olduğunu göstermek için çalışmaktı ama-çları. Yazılarda olanak elverdiğince öz türkçe kullanacaklar ve dil devrimini destekleyeceklerdi. Bu ilkeler derginin bü-tün sayılarında eksiksiz uygulanmıştır.

Başlangıçtaki bu hızlı atılma ve derginin giderek yeni genç imzaların katılmasıyla daha da güçlenmesine karşın ilgi beklenenden az oldu. Dergiciliğin her zamanki derdi olan dağıtma olanakları o günlerde hiç denilecek derecede idi. Dağıtıcılar borçlarını ödemiyorlardı. Okurlar dergilerin sürekli çıkacağına inanmıyorlar, bu nedenle abone olmuyor-lardı. Nayır'ın dediğine göre Varlık o yıllarda ancak resmi yardımlarla ayakta kalabilmiştir. Bu ilgisizliği gören Nahit Sırrı iki yıl geçmeden dergiden ayrıldı. Dergi 1941'de Sait Faik'in bir öyküsü yüzünden askeri mahkemeye verilince Sabri Esat Siyavuşgil tedirgin oldu ve sahipliği bıraktı. Büt-ün sorumluluk ve yük Yaşar Nabi'nin omuzlarına bindi.

Yaşar Nabi dergisinin sayfalarını yaş ve görüş ayrımı gözetmeden bütün değerlere açık tutmak istiyordu. Yeter ki bunların hepsi Atatürk devrimciliğinde ve milliyetçiliğinde birleşebilsinler. Halit Ziya Uşaklıgil de yazdı Varlık'a, 17 yaşındaki şair de. Gerçek yeniliklere seve seve kucak açan

m. alâeddin asna

BİR ÇELEBİ ÖLDÜ

Onunla tanışmıştım Saint Exupery'yi, İstrati'yi, Caldwell'i, Merimee'yi. Lise yıllarıydı. Kitaplığında 1 liralık, 2 liralık Varlık yayınları hızla artıyordu. Nat Pinkerton'dan, Parda-yanlar'dan gerçek edebiyata geçti bu. Varlık dergisi bir geniş ufuktaki bizim için. Üç-beş arkadaşım gibi abone olmuş, postacının yolunu gözleyenler arasına girmiştim.

Yıllar geçti. Kendi şiirlerimi Varlık'ta yayınlanmağa değer bulup göndermeğe başlamıştım. Her sayı heyecanla sayfalarını karıştırır, şiirlerimi arardım. Çıkmazdı. Yayınlanmağa değer bulmazdı Yaşar Nabi.. Öfkelenir, mektuplar yazar, yayınlanmış şiirlerle karşılaştırmalar yaparak, benim-kilerin daha üstün olduğunu kanıtlanmağa çalışırdım. Kim-bilir kaç şiir heveslisi aynı davranışla sabrını zorlamıştı Yaşar Nabi'nin kırk yıldır!

1959 muydu ne, ilk şiirim yayınlandı. Nasıl bir sevinç dalgasıydı göğsümü kuşatan! Yaşar Nabi şiir dediyse ona, Varlık'ta yer alıyorsa şiirim, ben de bir ozandım artık, iyi şiiri Varlık'ta yurdun her yanına yayılan bir ozan!

Sonra yıllarımız geçti Yaşar Nabi ile. Ne bir gün anımsadı o öfke dolu mektupları, ne de yüzüme vurdu! Öyle bir çelebi adamdı, öyle olgun, hoşgörülü! Çağaloğlu'nda bir hanın ikinci katındaki odasının kapısını her açtığımda yüzü aydınlanırdı sevinçle, ince çerçeveli gözlüklerinin ardındaki boncuk gözleri ışıltıydı. Afrika toplumlarının boynuzuna benzettiğim bir garip telefon almamı kaldırır, az şekerli kahve, ülkede kahve tükendiği yıllarda çay söylerdi kahveciye.. O benim babam yaşındaki, babamdan öte sayı duyduğum, bugünün Türk yazınının babası adam, masasından uzanıp Samsun sigarası ikram eder, yakacak kibrit arardı.

Ezilirdim, ne yapacağımı şaşırırdım.

Pen Yazarlar Derneği'nin Sıraselviler'deki İstanbul Kulübündeki akşam yemeklerinde masasının yanına otururdum. Bir başka çelebi insanla birlikte. Bunca yıldır eşine bunca büyük sevgiyle bakan ve eşinden bunca sevecenlik gören bir başkasına rastlamadığım bir kadınla birlikte.. Bayan Nayır'la!

Kimler ayağa kalkıp da masalarından, boş birer kâsenin gürültüsünü çıkarırdı yüksek tavanlı lokantada o toplantı akşamları. Yaşar bey gülerdi. Farkettirmeden, yazımız nerelere gelmiş diye düşünüp!

«Kocacığım der ki» diye söze başladılar Bayan Nayır, «kocacığım şimdi evde yok.. Kocacığım Ankara'da filancayı görmüş..»

O sokağa çıkmazsa akşamları, Yaşar Nabi de çıkmazdı. o geciktirirse sevimli sohbetlerini Pen Kulüp yönetim kurulu üyeleri ile, Yaşar Nabi de toplantının açılışını geciktirirdi. Onun içindi evin bahçesinden sokağa yükselen tahta kalaslar kapıdaki, sevgili eşinin tekerlekli sandalyesinde gezintiye çıkarken kolay geçmesini sağlamak için yaşama..

Bayan Nayır torununa bayılırdı, Filiz'i ve Ekin'i anlatırdı, mahallede suların kesildiğini, tüpgaz bulunmadığını, anlatırdı. Nasıl da sevecenlikle dinlerdi Yaşar Bey ince çerçeveli gözlüklerinin ardındaki boncuk gözleri ve ince dudaklarındaki gülümseme ile Bayan Nayır'ı..

Sonra bir gün Bayan Nayır öldü. Geçen yıl filan.. Mezarın toprağını küreklerle doldurduktan sonra Yaşar bey'le kucaklaştık.

«Şimdi daha sağlam olmalısınız» dedim, «artık kendinizi adadığınız tek şev kaldı kızlarınızı saymazsanız: Türk yazını!»

Güldü.

Camiden beri ilk kez gülüyordu. Yanaklarını öptü. Bir şey demedi. Ya anlamamıştı ne dediğimi, ya da söylediğimin anlamsız ve gereksiz olduğunu düşünmüştü.

Birileri ile birlikte döndük mezardan. Arslan Kaynardağ mıydı, Tahsin Yücel miydi, Recep Bilginer miydi? Üzgün-düm, Yaşar bey yalnız kalmıştı!

Pen Kulübe genel sekreter seçilmemi istedi. «O koşulla başkanlığı sürdürürüm» diyordu. Beş yıl birlikte çalıştık. O başkan, ben genel sekreter. Yararlı şeyler yaptık, gerekli şeyler yapamadık. Her hafta buluşurduk, ya evinde ya bürosunda.. Bir kongre öncesi artık seçilmemeğe karar verdik.

Kongrelerin olağan işlemi olan bir «faaliyet raporu» hazırladım. Yaşar bey okudu kongrede. «Biz yararlı olamadık, kötü bir yönetim kuruluyuz, bizi değiştirin» demeğe getiriyordu. Necati Cumalı «ben böyle faaliyet raporu görmedim, şimdi biz neyi eleştireceğiz?» dedi, Aziz Nesin «anlaşılan bu kongrede kavga çıkmayacak, kavga çıkmayan kongre olur mu?» dedi.

Yaşar bey şaşırılmıştı, bu sözler Yaşar beye göre değildi. Onun sözlüğünde kavga, tatsızlık yoktu.

Seçim yapıldı. Seçilemedik. Sadece o ve ben. Yönetim Kurulu'nun geri kalan üyeleri seçilmişti. «Anlaşılan» dedim, bu kongre başkanla genel sekreteri düşürmek için yapıldı! Güleşüldü.

Sonra Doğan Hızlan'dan bir söylenti dinledim. Yaşar Nabi fahri başkan olacaktı. Oldu mu, bilmiyorum. Yaşar Nabi, o, yılların Pen Kulüp yöneticisi, uluslararası kongrelerde Türkiye temsilcisi, eski Bakan Kışlalı'nın deyimiyle «devletin yapamadığını yapan adam» Pen Kulüp yönetiminin dışında mı öldü, bilmiyorum.

Öyleyse bile, ne zararı var?

Sadece Nef'i midir, Nesimi midir bu ülkede kadri bilinmeden ölen yazar? Varlık yazarı Yıldırım Keskin'ler'in, Zeki Kuruca'ların, Nüzhet Erman'ların yönetimde söz sahibi oldukları dönemde, Talat Halman'ın uluslararası Pen Kulüpleri Federasyonu Başkanlığı seçiminde kulis yapmak için Dışişleri Bakanlığı'nın ödenek çıkartmadığı bir Güney Amerika kongresine gitmesine engel olan 1979-1980 yönetimi ilk değil ki Türkiye'de...

Bir motorsiklet parası ödül vererek Yaşar Nabi'yi onurlandırdığını sanan bürokratlarımız, sırf onları sevindirmek için bu İstanbul efendisinin lütfen kullandığı teşekkür sözcüklerini kendilerine gurur delili mi saymışlardır acaba?

Atatürk yılında Varlık yayınlarındaki binlerce Atatürk kitabı değerlendirilmeyi bekliyor. İlle hatırlatmak mı gerek?

Bir gün sizin de değeriniz bilinecek Yaşar bey! O boş sözlerle hizmetinizi övenlerin yerine, değerinizi yürekte onaylayan Varlık okuyucuları başta edecekler sizi, kırk yıllık emeğinizi!

Ama siz ölmediniz ki, O günü de göreceksiniz. Bürodaki odanızın yarısını kaphyan kocaman masanızın ardındaki ince gözlükleriniz, küçükük kravatınız ve Afrika boynuzu kahveci telefonunuzla..

Bir gün benim de bir kitabımı yayınlamışsınız Yaşar bey? Çünkü ancak o zaman insan kendini Türk yazınının bir parçası sayabilir. Çünkü yapıtı Varlık'da çıkmayan imza gerçek yazar değildir.

Biz öyle belledik!

mücap ofluoğlu

NABİ'CE BİR HÜZÜN

Yaşar Nabi'nin anısına saygıyla

Bir ömür ki güneş gibi sıcak

Bir ömür ki bereketli bir toprak

Sözcüklerle tümcelerle dizelerle.

Altmış yıllık bir kalem

Altmış yıllık bir düşün

Altmış yıllık çaba gün gün.

Romancılar öykücüler şairler

Varlık ocağında ağladılar güldüler

Varlık'la doğup varlıkla büyüdüler.

Bir adam ki adamca üzgün

Bir adam ki yürekçe bütün

Güzele tutkun Nabî'ce bir hüzün.

Gürültüsüz patırtısız vakur

Bir addır kalacak dillerde

Yaşar Nabi varlıkla yücelerde.

memduh balaban

YAŞAR NABI'YE SAYGI

Kültürü, edebiyatı, düşünceyi elinin tersiyle iten çoğunluğun bulunduğu bir ortamda dergi, kitap gibi kısa ve kolay yoldan elle tutulur gündelik çözümler getirmeyen; kısa ve kolay değil, ama uzun ve zor yolu seçen, bu zor yolda insan-üstü bir çabayla karınca örneği milim milim ilerleyen, ama hiç durmaksızın ilerleyen; bunu yaşam ilkesinin işlevi gibi yorumlayan bir adamın çabasına hayranlık duymamak olası mı?

Bir yığın şark kurnazlıklarının sarıp sarmaladığı; bu kitabı, bu yazıyı kaçta kapatırım ya da bedavaya kapatabilir miyim esnaflığının egemen olduğu bir piyasada, bu piyasaya hem de türlü engellemelere karşın ters düşen bir dürüstlükle ve uzaklıkta tümüyle bir edebiyat adamı olarak kalmasını bilebilirdi.

Çünkü Yaşar Nabi dar çerçeveli bir adam değildi. Ozandı, öykücüydü, romancıydı, oyun yazarıydı, çevirmendi ve düşünürdü. O bu doğal nitelikleriyle yetinmeyip, ama bu niteliklerinden de yararlanarak, yaşadığı ortam dolayısıyla tâ içinde duymuş olacağı kültür çoraklığını gidermeyi bir görev bildi ve büyük bir yükü tek başına omuzlarına aldı. Akıllamaz bir direnme ve irade gücüyle bu yükü bir ömür boyu taşıyıp durdu. Batı ve Türk edebiyatının ve düşünsel yaşamının seçkin yapıtlarıyla Türk gençliği (buradaki «gençlik» geniş anlamda) arasında bir köprü kurdu «Varlık Yayınevi»yle. Bu köprünün temelleri «Varlık Dergisi» ile «Varlık Yayınları»ydı. Sağlam bir köprüydü bu; çünkü karınca sabriyle kurulmuştu.

Yapmacık olmayan özümsemiş inceliği, ağırbaşlılığı ve alçak gönüllülüğü Yaşar Nabi'nin kişisel, gündelik nitelikleriydi. O'nu «gündelik-dışı» yapan; her konuda hep bir derme-çatmalığın, gel-geçliğin, tez canlı coşkuların ortaya çıktığı ve albaştancılığın, kısır duygu ve tek-yanlı düşüncelerin cirit attığı, bozulmaya âdeta yargılı bir ortamda, kunt bir bükülmezlikle sapaşğlam kalmış olmasıydı. Bu «gündelik-dışı» niteliğiyledir ki o büyük yapıtı, edebiyat tarihimize geçecek bir ecolo'u, bir «Varlık ecolo'u»nü ortaya koyabildi. Böylece Türk toplumunun ender yetiştirdiği «Büyük Adam»lardan biri oldu.

Politik gel-gitlerin bilmem hangi raslantısal ve mutlu bir «anısında (Bizim toplumumuzda «an»lar yaşanır. Y. Nabi ise, böyle bir toplumda «süreklilik»ti). A'lmış olduğu «Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü», o yorulmak bilmez çabasının siyasa katında bile kabulünü, saygıdeğer bulunduğunu göstermiştir.

Kendisini daima saygıyla anacağımız Yaşar Nabi'ye «Türk kültür hayatının Prometheus'u»ydu demek sanırım hiç abartma olmayacaktır. Çünkü O da, çağdaş insan yaratma çabasında kültürle donatarak onu güçlü kılıp çağımızda savunmasız bırakmak istememiştir. İnsanı toprağın balçığından biçimlendirip onu canlandırmak ve ona kendisini savunması için Tanrılar katından kutsal ateşi alıp getiren Dev Prometheus'tan bir ayırımla: Tanrılar zincire vuramamışlardı O'nu. Bu da doğaldı; çünkü Tanrıların dönemi kapanmıştı. Ama kendilerini Tanrı sananlar bile O'na dokunamamışlardı. Bu da büyüklüğün utkusuydu ve bir de sanırım sağduyunun...

naci girginsoy

YAŞAR NABI VARLIK

«Şöyle bir gerilere dönüp baktım da, otuz yıla gidiyor VARLIK yazarlığım. Okuluğum daha da ötelere, 40 yıla. Bizim kuşak hangi okuldan diploma alırsa alsın, ortaklaşa yararlandıkları iki önemli okulun öğrencisi oldu: hâlkevleri ile Atatürkçü Varlık Akademisi. Okullar diploma verdi çoğunlukla, bu ikisi çağdaş uygarlık ile Atatürkçülüğün ilkelerini. Halkevleri, eski işlevini yitirdi. VARLIK, içtenlikle söylüyorum, tek kişinin, Yaşar Nabi Nayır'ın şaşılacağı çabasıyla, inancıyla sürdürüyor başarılı yayını. Kültür Bakan-

lığımızın yarım yüzyıllık bu çabayı, başarıyı ödüllendirmesi doğal. Kuşaklar geldi geçti VARLIK sayfalarından. Bir VARLIK Edebiyatı'ndan söz edilemez mi?»

Bunları söylemişim İpekboğeci kitabımın (Varlık Yayınları, Mart 1980) Sunu bölümünde. Sonraları anımsadım, üzülüm. Eksik yazmışım. Köy Enstitüleriyle Halkevlerinin, kimi zaman Türk Dil Kurumunun da görevini üstlenmiş, sürdürmüştü Varlık. Enstitü çıkışlı, köy kökenli yetenekleri bulup çıkarmış, yazınımıza Anadolu'nun bağrından genç yazarlar, ozanlar kazandırmıştı. Onca saldırlara, çamur atmalara karşın onları savunmuştu. Özverili, bilinçli, yürekli bir tutumdu bu. Yaşar Nabi'nin, o güzelim, saygın, olumlu inandı Varlık sayfalarına, yazılarına, kitaplarına yansiyordu.

Bir dergiyi tek başına, desteksiz, 48 yıl; bir yayınevini 35 yıl ayakta, üst düzeyde tutmak, 2000 kitap, temel kitap yayınlamak, yerli-yabancı yazın ustalarını, gençleri tanıtmak, değer yitirmeden sürekli tazelenmek, Cumhuriyet dönemi kuşaklarına cömertçe kucak açmak, Atatürkçü Çağdaş Uygarlık Yolunda yürümek, tüm engelleri aşmak Yaşar Nabi'nin harcıydı ancak. Bu maratona O katlanabilirdi. O koştu, tamamladı.

Çok güç yıllar yaşadı. Yakınmadı. Hiç izin yapmadı. Tatil bilmedi. Çağrılı gittiği dış kongrelerde, toplantılarda kâğıdı, kalemi, kitabı yanındaydı. Soluk alma araklıklarını da çalışmayla doldurdu. Sabahtan akşamlara Varlık Yayınevinde, akşamdan geceyarılarına evde çalışırdı. Kırksekiz yıl hiç aksamadan, gün sektirmeden böyle çıktı Varlık dergisi, kapağından düzeltmelerine değin elinden, göz nurundan geçen 2000 kitap böyle çıktı. 100'e yaklaşan kendi kitabı öyle. Yazarlığı, ozanlığı daha kalıcı, etkin; yapıtları daha özgün, daha çok olabilirdi. Yeteneğini, yaratıcılığını, emeğini Varlık'a verdi çoğunlukla. Varlık'la özdeş oldu. Varlık'sız yapamazdı. Hastalığı nedeniyle evine kapanıp Varlık'sız kalmaza ölüverdi.

Mevsimler, yıllar, dostlar geldi geçti hızla. O kaldı çalışma masasında. Kâğıtları, dosyaları, kitapları arasında bir karınca, bir arı. Öyle yavaş, katı görüntüsü altında az kısık, sıcak bir ses, dost bakışlar, tüm antenleri dışa açık duyarlı bir insan yüreği. Yalnızdı son yıllarında. Ev yalnızlığı değil, dost yalnızlığı. Odasında, duvardaki dost fotoğraflara bakar, onlarla konuşur, eskilerde yaşardı sanki. Ölümünden iki gün önce Varlık'ta kızı Filiz Nayır'la konuşurken, «babam, demişti, şimdi evde, eski yıllarda, eski sanatçı dostlarıyla yaşıyor.»

Dost Mektuplar'ında yazmıştı: «Birgün Belgrad'ın yeşil bir parkında tren saatini beklerken ilıştiğim tahta kanapede buruk bir duygu gelip oturmuştu içime. Tarifi güç bir yalnızlık, bir gariplik duygusu.» Şimdi sevdiğim dostlar olsa yanımda diye düşünür. Düşünde, bir masa çevresinde toplanıverir dostlarını. Hiç yaşayan yoktur aralarında. Şöyle der: Hepsi de çok yıllar önce kaybettiğim ve her hatırlayıştta içimde bir yerin sızladığını duyduğum kişilerdi. Aradan geçen zaman içinde ben yaşlanmışım. Ama onlar hep o yok oluverdikleri günlerin şeklini taşıyorlardı belleğimde. Reşat Nuri, Ahmet Hamdi, Ataç, Orhan, Sait, Kutsi, Cahit; Ziya; Sabri Esat. Ne tatlı, ne sevinçli bir buluşmaydı bu! Ama neden hep ölmüşler koşmuştu çağırma?»

Sık uğramadığımdan yakınırdı. «Efendim, derdim, sizin işiniz de çok, dostunuz da.» Duvardaki fotoğraflara bakardı, sonra Çağaloğlu Yokuşuna. «Buradan geçiyorlar, görüyorum, uğramıyorlar!» derdi. Mektupla acele makale istediğinde iki kez ameliyattan sonra da tam iyileşemediğimi yazmışım da, iki gün geçmeden sevgi, ilgi dolu mektubuyla Ankara Yüksek İhtisas Hastanesine, bir sanatçı Uzman doktora yazdığı dost kartı çıkagelmişti. Ne kadar bağlıydı dostlarına, dost seçtiklerine, dost bellediklerine. Ölmüş bile olsalar: «Oysa şaşılacak ne vardı bunda, bu yitirilmiş sevgili dostların özlemini yalnızlık acısının içime saplandığı nice defalar duymuş değil miydiniz?»

1979'da yitirdiği Eşi Belma Nayır'ın yanına bıraktığıımızda, «Artık yalnız değil!» diye düşündüm. Dost Mektuplar'ı dolduranlar, Abdülhak Şinasi Hisar, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Reşat Nuri Güntekin, Nahit Sırrı, Nurullah Ataç, Ahmet Kutsi Tecer, Bekir Sıtkı Kunt, Sabahattin Ali, Sait Faik, İlhan Tarus, Sabri Esat Siyavuşgil, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Orhan Kemal; 1972'den sonra ölenler, çevresinde şimdi kalıcı.

Atatürk'ün 100. Doğum Yılında bir gerçek Atatürkçüyü gönderdik sonsuzluğa. Zincirlikuyu dönüşü yapıtlarını karıştırdım, okşadım. Tek Yol Atatürk Yolu'nu okudum yeniden. Daha 1964'de yazmıştı: «Ülküsü demokrasiydi ama ilkin halkını bu olgunluk düzeyine çıkarmak gerekiyordu.» Atatürkçülük nedir? «Kısaca, Atatürk'ün sözleri ve devrimleriyle getirdiği yeni düşünce sistemi ve önümüzde açtığı

yeni yoldur. Bu düşünce sisteminin temeli lâikleşme ve Batıya yönelme ilkelerine dayanır.»

Oysa biz ne yaptık? «Usuldan usuldan açılmaya başladı kaçak hafız okulları yurdun dörtbir köşesinde. Böylece, gitmiş olan arapça ezan, bu sefer operatörlerle çoğaltılmış olarak geri geldi.» Ardından «devletçilik de pılısını pırtısını toplayıp ayrıldı aramızdan.» Halkçılık gitti. Devrimcilik gitti. «Geriye kala kala bir cumhuriyetçilik ilkesi kaldı ortada, der Yaşar Nabi. Ama insaf edin söyleyin, Bugünkü cumhuriyetçiliğimiz Atatürk'ün zamanındaki cumhuriyetçilik midir?»

Yarım yüzyıl Yaşar Nabi yaşattı Varlık'ı. Bundan böyle Yaşar Nabi'yi Varlık yaşatacak. Böylece Yaşar Nabi Varlık zamana karşı duracak, ölmeyecek. Anısına saygı.

ahmet köklügiller

KÜLTÜRÜMÜZÜN PROMETESİ

Latin ozanlarından birinin sözüdür: «Ölüm, eski bir konudur, ama herkes için yenidir.» Bu sözü, bir yazımda daha kullanmıştım. Gerçekten, insan bir yakını, sevdiğini yitince, ölüm denilen olayı ilk kez tanımış gibi oluyor. «Ateş düştüğü yeri yakar» atasözümüz de aynı gerçeği vurguluyor. Tanıdık, tanımadık, her gün pekçok insan ölüp gidiyor. «Tanrı toprağını bol etsin» deyip geçiyoruz; doğal karşılıyoruz. Ama ateş yakınıma düşmüşse, ölen sevdiğimiz biriye, yeni bir olaymış; ilk kez yaşanıyor gibi ürperiyoruz. İçimiz, onulmaz bir acıyla kavruluyor.

Yaşar Nabi'nin bir süredir rahatsız olduğunu biliyorduk. Yakınlarının söylediklerine göre belleği zayıflamıştı. Çoğu arkadaşlarını tanımakta zorluk çekiyordu. Varlık'ın yönetimi kızı Filiz'in omuzlarındaydı. Günlerinin çoğu evde dinlenmekle geçiyor; çalışma yerine arada bir uğruyordu. Bununla birlikte, aramızdan ayrılması, bizleri sarsmıştır. Ölüm denilen doğal olayın katılığını, soğukluğunu bir kez daha tattırılmıştır.

Cenaze namazının kılındığı caminin avlusunda, o gün alışılmamış bir kalabalık vardı. İstanbul'da oturan sanatçıların, yazarların çoğu ordaydı. İstanbul dışından gelenler de vardı. Örneğin İzmit'ten gelen Naci Girginsoy'a: «Şu görkemli topluluğa bak, dedim; her ölüye nasip olmayan bir sevgi denizi bu!» Naci Girginsoy, bu sözlerime şöyle karşılık verdi: «Yaşar Nabi gibi birisine az bile. O, kimseye borçlu değildi. Tüm borçlarını fazlasıyla ödemiş olarak ayrılıyor aramızdan. Ama hepimizden alacağı var. Her yazar, her şair, her okur, O'na birşeyler borçludur. Bu topluluk az bile...»

Dostum Girginsoy, birkaç cümleyle Yaşar Nabi'yi çok güzel anlatmıştı. Basında çıkan yazıları okuyorum. Yazılanlar, gelip bir yerde toplanıyor: Yaşar Nabi; bir yazarın, bir yayıncının, toplumuna vermesi gereken şeyi, fazlasıyla verler, gelip bir yerde toplanıyor: Yaşar Nabi; bir yazarın, bir dir; bakanıdır. Her çiçekten bal döşiren bir arı gibi durmadan çalışmış, çevresini doyurmaya uğraşmıştır... Almayı düşünmemiş, hep vermiştir...

Yaşar Nabi, çalışkan bir insandı; çalışkanlığın simgesiydi. Onun öteki nitelikleri, gücünü burdan alır. «Çalışmak, ibadetin yarısıdır» derler. Çalışmanın ibadetle özdeşleştiğini, ben Yaşar Nabi'de gördüm. Çalışma yerine, ne zaman gitmeniz, O'nu önündeki kağıtlara, dosyalara eğilmiş görürdünüz. Başını kaldırır, sizi gülümseyerek selamlar; alışılmış hal hatır sormadan sonra, yeniden önündeki işe eğilirdi. Bu davranışını yadırgayanlar olmuştur. Katı, soğuk bulanlar olmuştur. Ama Yaşar Nabi'yi tanıyanlar, onun çalışmaya ne denli önem verdiğini bilenler, bu davranışlarını saygıyla karşılamışlardır. Söyleyeceklerini söyleyip, ya da yazılarını bırakıp çıkmışlardır.

Yerigelmışken, bir olayı anlatmalıyım. Yazarlarımızdan biri, Fransa'dan Türkiye'ye gelmiş bir bilim adamını Yaşar Nabi'ye götürür. Bilim adamının bir kitabı, daha önce Varlık yayınları arasında basıldığı için, Yaşar Nabi'yi merak etmekte, onunla tanışmak istemektedir. İçeri girdiklerinde, onu çalışır bulurlar. Fransız bilim adamıyla Yaşar Nabi tanışırılır. Kısa bir konuşmadan sonra, Yaşar Nabi, özür dileyerek, önündeki başlanmış işi bitirmek istediğini söyler. Gelenler de kalkıp giderler.

Olayı anlatan yazarımız: «Önce üzülmüştüm, dedi. Yabancı konuya karşı mahcup olduğumu sanmıştım. Kendisinden özür dilemeye kalkınca, bilim adamı bana şunları söyledi: Yaşar Bey'in yaptığı doğrudur. Biz ondan daha önce, konuşmak için izin almadık ki! Bunun üzerine rahatladım.»

Aziz Nesin, bir yazısında: «Gelirler, çalışıyor muydunuz? derler; yine de saatlerce otururlar!» diye yakını böyle ziyaretçilerden. Yaşar Nabi, her gelenle saatlerce konuşsa, çay gazoz içilse, bunca başarıyı gösterir miydi? İki bini aşkın kitap, kitaplıklarımıza girer miydi? Kırksekiz yıldır, hiç aksamadan her ayın başında okurun elinde olan Varlık dergisi, böyle düzenli çıkar mıydı?

Bugün yediden yetmişe, hepimizin yapması gereken şeyi, zaman savurganlığını yenmiştir Yaşar Nabi. Ondan alacağımız ilk ders budur. Devletin bile, bütün olanaklarına karşın yapamadığını yapmıştır. Yerli yazarların elinden tutmuştur. Dünyanın dört bucağından, beynimizi, duygumuzu ısıtacak kitaplar çevirmiş, çevirtmiştir. Ucuz fiyatlarla basıp yığımlara ulaştırmıştır. Tüm bunları zamana karşı direnerek, eldeki zamanı en iyi biçimde değerlendirerek yapabilmıştır.

Mitolojiyi bilirsiniz. Dağın eteklerinde soğuktan donan, ağlaşan insanlar vardır. Promete, her şeyi göze alır. Olimpos'ta Tanrıların tekelinde bulunan ateşi getirip, onları ısıtmak, kurtarmak ister...

Yaşar Nabi de, Atatürkçü çağdaş kültürümüzün bir Promete'sidir. Gelecek kuşaklara örnek olacaktır.

inci gürel

SEVGİ VE SAYGIYLA

Yazılarımı götürdüğümde, kapısının önünde bir an durduğum sıra, kimi zaman daktilosunun çit çitini duyardım, kapıyı tıklar içeride girerdim. Yazı masasının üstünde hiç kağıt desteleri eksik olmazdı; hemen ayağa kalkar, çok soylu, tatlı bir gülümsemeyle yüzü aydınlanır, geride kalan dönemdeki genç kızların sıkılganlığıyla elimi sıkardı. Davranışı, konuşması, bakışı saygın kişiliğini dile getirirdi; hareketleri ölçülüydü, alçak sesle sözlerini ağır ağır sıralar, bakışında dürüst, görevini yerine getirmiş birinin azmi okunurdu. Çevirmemi istediği yazılar olup olmadığını kendisine sorduğumda sol yanındaki sayısız dosyalar arasında birini seçer, yeni başladığımda kendisi kimi konuları önerirdi. Kimi zaman da, «O kadar çok yazı var ki, hiç yenisi gelmese Varlık daha on yıl çıkar», diye dert yanardı. Sonraları, «Uygun bulduklarınızı yaparsınız», diyerek seçimi bana bırakıyordu. Evde beni çağıran görevlerime koşmak için hemen yeni çevirileri alıp ayaklandığımda, «Rüzgâr gibi bir girip çıkıyorsunuz», der, ince bir gülümsemeyle sözünü noktalar. Biraz zaman ayırabildiğimizde ortamın getirdiği üzüncü paylaşır, Ata'mızı ya içimizden anar yada özlemimizi açığa vururduk. Bir sonraki sayıya yetişmesini dilediği yazıyı masasının üstünde unutmuşum, «Mişma'yı unuttunuz» diyerek yağmurun altında arkamdan sokağa fırlamıştı, öylesine aklına koyduğu düzenin gerçekleşmesine özen gösterirdi.

Seçtiği makalelerin yazarlarını tanımak kimi konuları kendim kaleme almak gücünü bana kazandırdı. Yaşar Nabi beyle çalışmak benim için yeniden üniversiteye gitmek yada bu dalda bir «master» yapmak kadar anlamlı oldu, kendisine çok şey borçluyum; kullandığım kimi sözcüklerde en ufak nüansları değiştirecek derecede titizlikle yazıları incelerdi.

İnsanın tanımı kendisini bir amaca adamaksa Yaşar Nabi Nayır bu doruğa erişenlerdendi. Yaşamı, dünyası yazın ve ülkesinin ekinine yararlı olmalı; şiir, roman, öykü, piyes, makale, kırk altı yıl aralıksız çıkan dergi ve yayınevi yöneticiliği gibi kendi uğraşları yanısıra, şaşmayan sevgisiyle ilerde birer değer olacak kişileri seçmesini bildi, onlara Varlık'ın ufkunu verdi.

Torunlarının arasında mutlu bir büyükbabalığı tattığına da tanık oldum. Yeni yılını kutlamaya gittiğimde, bir delikanlıdan farksız fiziğiyle, özenle giyinmiş, her zamanki tatlı, soylu gülümsemesiyle beni karşılamıştı.

Belirli bir yaşa geldikten sonra sevip saydıklarımızın Oraya gidenleri çoğaltıyor. Buradaki sevdiğimizle onların, iki sevginin ortasında kalıyoruz.

